

# Klimakrisen tvinger os til at genopdage naturen. Det kan digterne hjælpe os med

I århundreder har vi udpint naturen, men i lyset af klimakrisen er vi begyndt at tænke over, hvad vi er for naturen, og hvad naturen er for os. Vi har brug for en ny forståelse af naturen, og det kan digterne hjælpe os med



Særligt i forbindelse med coronakrisen har danskerne på ny forsøgt at genopdage naturen, måske fordi mange af de sociale aspekter af hverdagen, ikke har været os forundt. Her ses en kyststregning nær Skærbæk.

Gonzales Photo / Lasse Lagoni

5. juni 2020

Vores samfund er i gang med at genopdage naturen. Efter at vi i århundreder har taget naturen for givet som vores livsgrundlag, efter at vi alt for længe har forsømt, svigtet, udbyttet og udnyttet den, har klimakrisen tvunget os til igen at tænke radikalt over, hvad vi er for naturen, og hvad naturen er for os.

Det er ikke let. Vi kan hverken acceptere, at naturen kun er råmateriale for vores selvudfoldelse, eller at den er en guddommelig harmoni, som vi bare er små brikker i.

Vi har altså brug for en ny forståelse af naturen, et nyt sprog og nye begreber om naturen.

Derfor indleder Information nu en store serie, som skal hjælpe os med at genopdage og genfortrylle naturen. Vi begynder med poesi. For de danske digtere har i flere hundrede år tænkt over og arbejdet på at formulere et sprog for den natur, der omgiver os og betinger vores eksistens som

mennesker. Det kan vi fortsat lære af. Og det er derfor, at vi hen over sommeren har bedt forfatterne Christian Yde Frostholt og Christina Hesselholdt anmelde udvalgte stykker dansk natur, ligesom meget af avisen i den samme periode vil være dedikeret naturen.

I første omgang gælder det naturdigtene. Vi har udvalgt de tyve bedste danske naturdigte fra Thomas Kingo i 1674 til Ursula Andkjær Olsen i dag – en kanon, om man vil, som Erik Skyum-Nielsen de næste tyve uger vil lave nærlæsninger af for at vise de forskellige måder naturen ses og reflekteres på.

Den tilgang har sin grund i, at forestillingen om naturen som et ydre, som et udtømmeligt objekt for menneskelig udnyttelse i ekstrem grad bliver udfordret i disse år. En rent kapitalistisk tankegang og verdensorden fører til ødelæggelse af det naturgrundlag, som også er en forudsætning for alt liv på Jorden. Og den har sin grund i, at der er brug for en ny måde at anskue naturen på både i sig selv og som del af den menneskelige eksistens.

## Præget af romantikken

Vores forståelse af naturen er stadig i dag i høj grad præget af romantikken. Grundvandet i vores naturbegreb stammer så at sige derfra. Ifølge den bringes naturen til os mennesker som oplevelse og indsigt, ja indimellem ligefrem som en anelse af det guddommelige eller som den anden natur, som er digterens hellige inspiration, musen der hvisker i øret på digteren og får digtet til at flyde.

Med andre ord har det været sådan i naturdigtene, at så snart en digter beskrev og besang naturen, kom digtet til at handle om digteren selv. Således kom naturen til at fungere som menneskets spejl, og natur kan i den sammenhæng betyde alt fra moral, en voldsom seksualdrift eller et mellemværende med Gud.

Sådan et natursyn kommer til udtryk hos Kingo, som vi åbner serien med, og sådan et natursyn hersker op gennem århundreder. Måske er vi aldrig kommet helt ud af det, eller i hvert fald kun momentvist, som eksempelvis hos digteren Per Højholt, der i 1977 i digtet »Mellem ørerne« fra *Praksis I* kunne skrive sådan:

»Jeg har sat mig ud her ved gavlen,  
for at blive dummere,  
eller i hvert fald lille, gerne mindre,  
end græsset, helst kun eet,  
med naturen.  
Men der er ingen,  
forskul mellem forskellene.  
Fuglene synger, det lysner i øst,  
a/s græsset vokser hørligt.«

Hvor det romantiske digt typisk søger en højere indsigt i naturen, sætter Per Højholt sig i den for at blive dummere. Naturen er der bare, forskelsløs. Måske skal naturen have lov at være der i sin egen ret på lige fod med mennesket, ja nogle gange ligefrem over mennesket. Det er det nye.

[Som Erik Skyum-Nielsen skriver i sin nærlæsning af Kingos naturdigt](#), var Kingo besat af tillid til menneskets udvalgte, privilegerede position som stående udenfor, ja, over naturen. Han driver poetisk rovdrift på den, men – og det er så den vigtige pointe – selv Kingo ender alligevel med at hylde naturen ved at bruge den præcis dér, hvor han vil fortælle os, at menneskets står over den eller udenfor den.

Digterne har til alle tider forsøgt at bemestre naturen, udnytte den som projiceringsflade, men alligevel står der noget tilbage, som de ikke bare kan bemestre. Nogle gange er natur bare natur. Naturen slår altid tilbage til sidst, og hvordan den gør det, kan vi især se i digtene. Og det kan vi i høj grad lære i dag, når vi skal forstå, hvordan vi er i gang med at genopdage naturen.